

Бібліотека
Житомирського державного університету
імені Івана Франка

ШЕКСПІР І СВІТ ЙОГО КНИЖОК

450 РОКІВ
ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
ШЕКСПІРА

2014

Вільям Шекспір – англійський драматург Єлизаветинської епохи. Один з найвідоміших драматургів світу, автор принаймні 17 комедій, 10 хронік, 11 трагедій, 5 поем і циклу з 154 сонетів. Шекспір визнаний найвидатнішим англійським драматургом усіх часів.

Існують різні погляди на особу і біографію Шекспіра. Основною науковою течією, підтримуваною більшістю дослідників, є біографічна традиція, що склалася впродовж декількох сторіч, згідно з якою Вільям Шекспір народився в місті Стратфорді-на-Ейвоні в заможній, але не в благородній сім'ї і був членом акторської трупи Річарда Бербеджа. Цей напрям вивчення Шекспіра називають «стратфордіанством».

Існує також протилежна точка зору, так зване «антистратфордіанство», прихильники якої заперечують авторство Шекспіра (Шакспера) із Стратфорда і вважають, що «Вільям Шекспір» – це псевдонім, під яким ховалася інша особа або група осіб. Сумніви в традиційній точці зору відомі вже з початку XVIII століття. Разом з тим, серед антистратфордіанців немає єдності щодо того, хто саме був справжнім автором шекспірівських творів. Число ймовірних кандидатур, запропонованих різними дослідниками, дотепер налічує кілька десятків.

За винятком «Венери і Адоніса» і «Лукреції», Шекспір сам не опублікував жодного зі своїх творів. Та це і не було в літературній традиції того часу звичайним – самому друкувати драматичні твори. Коли Бен Джонсон видав збірку своїх драм (1616), над ним сміялися і побачили в цьому дріб'язковість. А головне – друкувати свої драми менше всього входило в інтереси Шекспіра як члена відомої трупи. Оскільки всяка вподобана публіці п'єса була джерелом доходу того театру, то автори не тільки не прагнули робити її загальною власністю шляхом видання, а, навпроти, приховували рукопис від хижацтва видавців-піратів. Якщо не вдавалося за допомогою викрадення добути рукопис, вдавалися до допомоги скорописців, які ходили на представлення улюбленої п'єси і таким чином здобували текст, звичайно, повний всіляких помилок і прямих нісенітниць, над розгадкою яких так багато довелось битися пізнішим видавцям. Цим злочинським шляхом і з'явилися ранні видання шекспірівських п'єс.

Та все ж лише половина (18) п'єс Шекспіра була опублікована тим або іншим чином за життя драматурга. Найголовнішою публікацією шекспірівської спадщини по праву вважається фоліо 1623 року (так зване «Перше фоліо»), видане акторами трупи Шекспіра Джоном Гемінгом і Генрі Конделом. До цього видання увійшли 36 п'єс Шекспіра – все, окрім «Перікла» і «Двох знатних родичів».

Саме це видання лежить в основі всіх досліджень в області шекспірознавства.

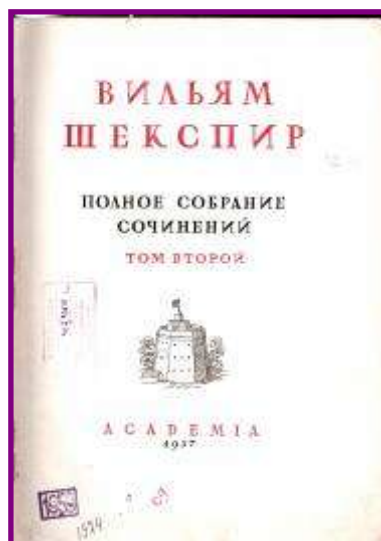
Перші переклади Шекспіра українською мовою належать Пантелеймонові Кулішеві та Михайлові Старицькому. Від Куліша до Григорія Кочура з'явилося 8 перекладів «Гамлета». Інші драматичні твори Шекспіра перекладали Іван Франко, Юрій Федькович, Павло Грабовський, Яків Гординський, Максим Рильський, Іван Кочерга, Юрій Клен та інші. До визначніших належать переклади Тодося Осьмачки («Макбет», «Король Генрі IV»), Майка Йогансена і Володимира Щербаненка («Отелло»), Ірини Стешенко («Отелло»), Григорія Кочура («Гамлет»), Миколи Лукаша («Двоє сеньйорів з Верони»), Миколи Бажана («Буря»). На еміграції Шекспіра перекладали Максим Славінський, Ігор Костецький, Святослав Гординський, Остап Тарнавський, Яр Славутич, Олег Зуєвський тощо.

Уперше з творів Шекспіра на українській сцені було виставлено «Макбета» трупю «Кийдрамте» (1920, режисер Лесь Курбас). Найчастіше українські театри виставляють комедії Шекспіра: «Приборкання гострухи», «Віндзорські витівниці», «Багато галасу даремно» та ін. «Отелло» вперше поставив львівський театр «Руська бесіда» (1923, режисер і виконавець гол. ролі Олексій Загаров), а слідом театр імені Марії Заньковецької в Катеринославі (1926, режисер Панас Саксаганський, у гол. ролі Борис Романицький). Українська прем'єра «Гамлета» відбулася у Львові (1943, режисер Йосип Гірняк, у головній ролі Володимир Блавацький), потім у Харкові (1956, у гол. ролі Я. Геляс). Роль короля Ліра в однойменній виставі театру імені Івана Франка (1959) виконав Мар'ян Крушельницький.

Протягом 1920-х років до творчості Шекспіра зверталися режисери Лесь Курбас («Ромео і Джульєтта», 1918-1919; «Макбет», 1919-1920, 1924), Панас Саксаганський («Отелло», 1926), Гнат Юра («Сон літньої ночі», 1927). Першим поставам Шекспіра в Радянській Україні присвячено монографію Ірини Макарик «Перетворення Шекспіра. Лесь Курбас, український модернізм і радянська культурна політика 1920-х років» (пер. з англ. Микола Климчук; К. : Ніка-Центр, 2010. – 348 с. : 41 іл.).

Крім поодиноких видань Шекспіра, збіркою вийшли «Вибрані твори», I-II (1950-1952), «Твори», I-III (1964), повне видання «Твори», I-VI (1983-1986). Повне видання сонетів вийшло на еміграції в перекладі І. Костецького (1958) і в Києві (1964) в перекладі Д. Паламарчука.

Книги щодо творчості В. Шекспіра, які є у фонді
букіністичної літератури бібліотеки

Повне зібрання творів Вільяма Шекспіра було випущено в 1937 році видавництвом «Academia». В дане видання включені всі 37 п'єс, що складають «шекспірівський канон», яке відповідає змісту першого видання творів Шекспіра 1623 року. Крім того, у видання включені поеми і сонети Шекспіра, а також кілька циклів ліричних віршів, авторство яких традиційно приписується йому.

Едвард Дауден – ірландський критик, біограф і поет, відомий за своєю критичною роботою про Шекспіра. Його праця «Шекспір: критичне дослідження його мислення і його творчості» (1875) була першою книгою, написаною англійською мовою, яка робить спробу відтворити загальну картину становлення Шекспіра як письменника.

Віртуальну виставку підготували:

зав. науково-методичного відділу Бондарчук Т. А.

та бібліотекарі науково-методичного відділу:

Клименко Т. Є., Романчук Р. М.